

SAMOSTALNA BRIGADA AMERIČKE KOV*

Od početka 1960. američka KoV je formirala i angažovala u Južnom Vijetnamu osam zasebnih¹ brigada, od kojih su tri bile vazdušnodesantne, četiri lake pešadijske, a jedna mehanizovana. Tri brigade su upotrebljene za formiranje jedne divizije, jedna je ušla u sastav svoje matične jedinice — 101. vazdušnodesantne divizije (koja je kasnije prebačena u Južni Vijetnam), dok su četiri brigade, u pogledu svojih zadataka i organizacije, ostale samostalne. One su jedinstven primer u američkoj KoV, a ocenjuje se da su dale značajan doprinos u borbenim naporima SAD u Južnom Vijetnamu.

Već u periodu uvođenja divizija tipa »ROAD« u KoV SAD, koncepcija samostalnih brigada postala je realnost. Koristeći prednosti koncepcije formiranja jedinica pomoću gotovih elemenata, svojstvenih diviziji tipa »ROAD«, ove brigade su mogle da rukovode dejstvima jedinica jačine do pet bataljona.

Međutim, u Južnom Vijetnamu ove brigade su vrlo često, u pojedinim periodima, u svom sastavu imale i šest, pa čak i sedam bataljona. One su dejstvovala u rejonima u kojima nije bilo potrebno angažovati snage jačine jedne pune divizije ili u slučajevima kada se takvim snagama nije raspolagalo. Samostalne brigade su bile upotrebljavane i kao dopuna neke veće grupacije, kao što je, na primer, bila 1. brigada 5. mehanizovane divizije, koja je bila angažovana u leto 1968. za dejstva pod komandom 3. divizije mornaričke pešadije.

Osnova organizacije ovih brigada je slična. Svaka ima po jedan pozadinski bataljon, u čijem su sastavu četiri čete: sanitetska, za održavanje, za upravne poslove i za snabdevanje i transport. Svaka samostalna brigada ima u organskom sastavu artiljerijski divizion, oklopnu jedinicu, inžinjerijsku četvu, četvu za vezu i odred avijacije. Komandant brigade raspolaže kompletnim štabom, u koji ulazi i oficir za štabno-personalne i upravne poslove, te organi pravne službe. Prema tome, organizacija ovih samostalnih brigada obezbeđuje komandantu sve ele-

---

* *The Separate Brigade*, by Col. James M. Gibson, *Military Review*, SAD, maj 1970. god.

¹ Autor ih naziva »separate« — zasebne, za razliku od samostalnih brigada, mada su u suštini i »separatne« brigade praktično dejstvovala kao potpuno samostalne. U daljem tekstu one će se i razmatrati kao samostalne.

mente potrebne za komandovanje, rukovođenje i pozadinsko obezbeđenje, a koji se nalaze i u diviziji. Razlika leži samo u veličini i nameni pojedinih elemenata.

Sve ove samostalne brigade, osim jedne, imale su u svom sastavu »manevarske« bataljone sličnog sastava. Jedino je 1. brigada mehanizovane divizije imala u svom sastavu raznovrsne bataljone: pešadijski, mehanizovane pešadije, tenkovski, a kasnije i tenkovsku četvu. U toku višemesečnih borbi pod operativnom komandom 3. divizije mornaričke pešadije, ovoj brigadi su bili prepotčinjeni jedan, pa i više bataljona mornaričke pešadije. Jedno vreme ova brigada je pod svojom komandom imala sedam bataljona i nekoliko četa van svog formacijskog sastava, kao i drugih jedinica u jačini čete i voda. Ni u jednom momentu, ističe autor, komandant brigade nije imao problem prenapregnutosti u rukovođenju potčinjenim jedinicama.

Organizacija ovih samostalnih brigada pruža, kako se tvrdi u članku, visok stepen elastičnosti. Bataljoni se mogu lako pridati ili oduzeti, a dopunski elementi vatrene podrške se mogu primiti i integrisati bez teškoća. Činjenica da postoji samo jedan stepen komandovanja, bataljon, između komandanta brigade (general) i četa omogućuje lični dodir, koji vrlo često nedostaje u većim jedinicama.

Ovakva organizacija samostalne brigade omogućuje i vrlo efikasno održavanje vojne discipline. Ukoliko se na brigadnom nivou formiraju specijalni ili opšti sudovi, i na taj način bataljon oslobodi ove funkcije, pravni proces će biti mnogo temeljitiji i daleko profesionalnije obavljen.

Organizacija samostalne brigade omogućuje veći stepen organizovanog rukovođenja nego što je to slučaj kod brigade u sastavu divizije. Dok je divizijska brigada jedna čisto taktička organizacija, samostalna brigada raspolaže neophodnom osnovom za obavljanje svoje funkcije. Komandant samostalne brigade ima u svom sastavu organ pravne službe, koji mu je direktno potčinjen, a koji raspolaže i potrebnim osobljem za tačno i efikasno rešavanje dostavljenih disciplinskih slučajeva.

Većina samostalnih brigada koje su, prema autorovom mišljenju, dejstvovale veoma uspešno u Južnom Vijetnamu, verovatno će pasti pod udar »postvijetnamskih« smanjenja oružanih snaga u SAD. On smatra da je to šteta, jer angažovanje ovih samostalnih brigada predstavlja deo sadašnje doktrine armije SAD. Odgovarajuća borbena uputstva sadrže organizaciju, zadatke i upotrebu ovih samostalnih jedinica. Mada su svoje zadatke u Južnom Vijetnamu vrlo uspešno izvršavale, američka borbena uputstva predviđaju još odlučniju ulogu samostalnih brigada u jednom budućem sukobu. Borbeno uputstvo FM 17-30 — »Brigada oklopne divizije« — navodi da samostalna, oklopna ili mehanizovana, brigada može da komanduje i rukovodi pridotim bataljonima prilikom samostalnih napadnih i odbrambenih dejstava, kako u nuklearnom tako i nenuklearnom sukobu. Ona može da bude upotrebljena:

a) u dugotrajnim borbenim dejstvima protiv bilo koje vrste protivnikovih kopnenih snaga, i to na zemljištu na kome se ne zahteva angažovanje većih snaga od jedne divizije;

b) u napadnim dejstvima koje karakteriše brz pokret, kao i velika disperzija snaga, kako bi se izvršio dubok proboj i omogućila eksploatacija njegovog uspeha i gonjenje;

c) u dejstvima koja zahtevaju oklopnu zaštitu od streljačkog naoružanja, tenkova, artiljerije i nuklearnih sredstava;

d) kao deo neke veće grupacije snaga radi zaštite njenih dejstava, a u ulozi pokretnih snaga za izvođenje protivnapada;

e) kao deo jedne združene protivgerilske amfibijske grupacije prilikom njenih dejstava.

Samostalna brigada može da kontroliše neprijateljsko stanovništvo, da služi za uvođenje reda ili da bude pridata i da dejstvuje kao deo jedne divizije.

Borebno uputstvo FM 100-15 — »Više jedinice, armija — korpus« — sadrži upotrebu samostalne brigade u okviru armije: »Samostalna vazdušnodesantna, pešadijska, mehanizovana i oklopna brigada može biti pridodata armiji. Bataljoni bilo kojeg tipa mogu biti pridati, dodeljeni ili stavljeni pod operativnu komandu ovih samostalnih brigada. Brigada može biti upotrebljena u okviru armijskog zadatka ili pridata korpusu pod komandom armije. Ona može biti upotrebljena kao snaga za obezbeđenje pozadine ili kao deo armijske rezerve...«.

Ove samostalne brigade predstavljaju pomalo taktički problem za komandnu generalštabnu školu KoV SAD i za škole drugih vidova. Slušaoci odlaze iz ovih škola sa potpunim shvatanjem uloge koju one imaju u američkoj doktrini, bilo kao deo jedne veće grupacije, ili kao samostalne brigade sa određenim zadatkom.

Od osam samostalnih brigada, koje su bile angažovane u Južnom Vijetnamu, samo je 173. vazdušnodesantna brigada bila već ranije u strukturi američke KoV — kao »samostalna« brigada. Sve ostale su bile ili organski deo neke divizije ili formirane za specifične potrebe vijetnamskog rata. Posle vijetnamskog perioda, 173. vazdušnodesantna brigada će verovatno biti raspoređena negde u oblasti Pacifika, da bi ponovo preuzela svoju raniju ulogu — uvek spremne udarne snage komandanta Pacifika.

Zatim autor razmatra kakva će biti budućnost ostalih samostalnih brigada, odnosno da li će se posle vijetnamskog rata i za njih naći odgovarajuća uloga u strukturi KoV-a. Odgovor na ovo zavisiće najvećim delom od američke spoljne politike posle ovog sukoba, tj. u kom će stepenu SAD povući svoje sadašnje kontingente rasute širom sveta. Pod pretpostavkom da će većina građana SAD želeći da njihova vlada i dalje zadrži rukovodeću ulogu u »slobodnom« svetu i podržati je, sa odgovarajućom njenom vojnom institucijom, dobre karakteristike samostalne brigade učiniće je veoma značajnim elementom u strukturi KoV-a i u postvijetnamskom periodu.

U KoV SAD je od pre nekoliko godina razrađena koncepcija »strategijskog angažovanja«, koja se zasniva na korišćenju prednosti najnovijih dostignuća u vazdušnom i pomorskom transportu. Ova koncepcija predviđa upotrebu brodova za brzo snabdevanje radi transporta opreme i materijalnih sredstava taktičkih jedinica KoV i mornaričke pešadije. Ovi brodovi bi trebalo da budu u potpunosti ili delimično natovareni i raspoređeni u područjima žarišta u inostranstvu ili u strategijskim lukama SAD. U slučaju donošenja odluke da se snage SAD upotrebe po kratkom postupku, jedinice bi se prebacivale vazdušnim putem na polazni aerodrom, u neposrednoj blizini luke, ili na dolazni ae-

rodrom, ili u rejon iskrcavanja u području zategnutosti. Ovi brodovi bi zatim istovarili svoj teret u luci kako bi taktička jedinica mogla da prihvati svoju opremu.

Ova koncepcija, koja se zasniva na uspešnoj plovidbi tih isturenih plovećih skladišta, nije nikada sprovedena u delo jer za izgradnju takvih brodova nisu dodeljena sredstva. Ministarstvo odbrane SAD još uvek podržava ovu koncepciju o gotovosti jedinica i strategijskom angažovanju, iako su šanse za njeno usvajanje vrlo male. To se dovodi u vezu sa tekućim štednjama odbrambenih fondova.

Iako je i program aviona C-5A znatno smanjen, očekuje se da će barem 81 od ovih velikih aviona stajati na raspolaganju u bliskoj budućnosti. To znači da će američko ratno vazduhoplovstvo raspolagati sa nekoliko eskadrila ovih aviona, koji će ući u operativnu upotrebu sredinom 1972. Avion C-5A je osposobljen za nošenje bilo kojeg dela opreme iz formacijskog sastava oklopne ili mehanizovane brigade, ili divizije, da ga brzo prebaci bilo gde u svetu. Raspolaganje ovim avionima u toku sedamdesetih godina omogućuje američkoj KoV da planira brzo angažovanje svojih borbenih jedinica pomoću tih sredstava.

Organizacija samostalne brigade je izvrsno prilagođena upravo za jednu takvu ulogu. Relativno mala, kompaktna i sposobna da deluje nezavisno za jedno duže vreme, samostalna brigada može da predstavlja adekvatnu vojnu snagu u slučaju krize, a da se pri tome ne upotrebi cela divizija. Na taj način, ona može biti angažovana kao »diskretno sredstvo« u primeni vojne sile u početnoj fazi krize, pa čak i predstavljati sasvim dovoljnu snagu za izvršenje tog zadatka, a da to, ipak, ne dovede do pogoršanja jedne, ionako kritične, političke situacije.

Ako bi situacija zahtevala, samostalna brigada bi mogla da bude brzo povučena ili bi, ako je to potrebno, mogla da obezbedi osnovu za povećavanje vojne sile u području nemira.

Možda je od svega ovoga najvažnije to da planirano prisustvo nekoliko samostalnih brigada u strukturi kopnene vojske, u stvari, ide u korak sa štednjom vojnih fondova i programiranjem, koje će, izgleda, doneti kao neizbežnu posledicu — američko povlačenje iz Južnog Vijetnama. U takvoj situaciji postoje opravdane nade da samostalne brigade (laka pešadijska, mehanizovana i oklopna) budu zadržane u američkoj KoV i posle Vijetnama.

B. V.

VAZDUŠNOPOKRETNE OPERACIJE U PLANINAMA

Dosadašnja iskustva iz borbenih dejstava u Vijetnamu pokazuju da su se vazdušnopokretne operacije u tom ratu prilično uspešno izvodile. Ova činjenica bi mnogim vojnim stručnjacima, ističe autor članka,¹ mogla da ukaže na to da bi vazdušnopokretnim operacijama u eventualnom ratu na Evro-azijskom kontinentu trebalo posvetiti mnogo veću pažnju.

Uspeh taktičke upotrebe helikoptera na relativno niskim, mada veoma izlomljenim i ispresecanim, planinama Vijetnama, kao i stalni razvoj aviona sa vertikalnim poletanjem i sletanjem i onih koji koriste veoma kratke poletno-sletne staze, može u budućnosti da predstavlja ozbiljnu pretnju mnogim strategijskim graničnim pojasevima, koji su do sada smatrani vrlo bezbednim.

Tehnički razvoj pomenutih aviona ukazuje na to da se kod njih stalno teži povećavanju nosivosti, i to na mnogo većim visinama nego ranije. Tako, na primer, jedan običan helikopter, nepodešen za letove na velikim visinama, uspeo je 1968. da iznese na planinu Vasač, u blizini Slanog jezera u SAD, na visinu od preko 3.000 m železne stubove za jednu smučarsku uspinjaču. Težina svakog železnog stuba bila je oko 2.500 kg. Normalna nosivost tog helikoptera na morskoj površini iznosila je 4.000 kg.

Iste godine je američki Institut za arktička istraživanja koristio za naučna istraživanja jedan laki avion za koji su potrebne vrlo kratke poletno-sletne staze i jedan običan, komercijalni, helikopter. Ekipa tog instituta uspela je da sa ove dve letelice prebaci svoju vrlo tešku opremu na planinu Maunt Logan u Jukonu, tj. na visinu od blizu 6.000 m.

Iz ovoga se može zaključiti da je već danas moguće prebacivati helikopterima i avionima manje taktičke jedinice na vrlo visoke planine i snabdevati ih tamo duže vreme. Međutim, istovremeno treba istaći da bi snabdevanje takvih jedinica u visokim planinskim regionima, u kojima su izvori snabdevanja veoma oskudni, zahtevalo izuzetne napore. U tim regionima postoje, istina, goli i suvi baseni, u kojima bi se mogli naći širi aluvijalni slojevi s kršljavom, sitnom vegetacijom, ili stare jezerske naslage, pogodne za sletanje i većih aviona koji koriste vrlo

¹ *Airmobile Warfare in the Mountains*, by Will F. Thompson, *Military Review*, SAD, jul 1970. god.

kratke poletno-sletne staze. Velike svetske sile već danas imaju takve avione, ili se pripremaju da ih u skoroj budućnosti uvedu u naoružanje.

Pomenuto pogodno zemljište omogućilo bi, isto tako, i kretanje običnih i lakih oklopnih guseničnih vozila, koja bi bila iskrcana iz takvih aviona. Uspostavljanje jačih ovakvih mostobrana u visokim planinskim regionima moglo bi da se uspešno izvede protiv slabije tehnički opremljenog protivnika. Za izvođenje operacija u visokim planinskim regionima danas su, pored specijalnih planinskih, obučene već i vazdušnodesantne jedinice.

Za prebacivanje trupa u visoke planinske regione mogu se, pored pomenutih aviona, koristiti i helikopteri. Međutim, pri ovome treba imati u vidu da helikopteri imaju znatno manji dolet od aviona koji koriste kratke poletno-sletne staze, mada bi se njihov dolet mogao, po potrebi, i povećati. Ovo povećanje bi se moglo izvesti tako što bi se od polaznih uzletišta, u podnožju planine, pa do onih krajnjih, pod samim planinskim grebenima i vrhovima, uspostavilo nekoliko relejnih uzletišta i logora, u kojima bi se, osim snabdevanja helikoptera gorivom, i trupe prilagođavale velikim visinama.

Najbolji odbrambeni položaji u visokim planinama nalaze se u blizini grebena i vrhova. Prilikom izbora krajnjih, najviših mesta za sletanje aviona, kao i odbrambenih položaja u blizini tih mesta, trebalo bi voditi računa da ti položaji budu što viši, tj. da nadvišavaju protivničke. Isto tako, trebalo bi imati na umu da što god su grebeni i vrhovi na tim planinama ispresecaniji, sve je manje trupa potrebno za posedanje odbrambenih položaja oko krajnjih mesta za iskrcavanje.

Takva linija odbrambenih položaja, na koju bi se trupe iskrcavale helikopterima, koji bi ih tamo i snabdevali, nalazila bi se — kao što je već rečeno — u blizini visokih planinskih grebena i vrhova. Treba računati na to da se ta linija može nalaziti već na 5.000 m. Međuprostori između pojedinih položaja trebalo bi da se kontrolišu kopnenim patrolama. Čitav ovaj sistem položaja i patrola trebalo bi da predstavlja efikasnu prepreku za sve pokrete većih protivnikovih jedinica.

Osnovni zahtev za efikasno i uspešno izvođenje ofanzivnih ili defanzivnih borbenih dejstava u visokim planinskim regionima je odgovarajuća obuka, kao i fizička i psihološka priprema trupa za takva dejstva. Poučena iskustvima prilikom izvođenja borbenih dejstava, pre nekoliko godina, u visokim planinskim regionima graničnog pojasa između Kine i Indije, američka kopnena vojska je posebnu pažnju poklonila fizičkoj i psihološkoj pripremi trupa za dejstvo na velikim visinama.

Fiziološki problemi neposrednog prebacivanja trupa vazdušnim putem na velike visine mogu da se reše njihovom blagovremenom aklimatizacijom u nekoliko stepenasto raspoređenih logora na planinskim padinama. Međutim, postavlja se pitanje šta bi se dogodilo ako bi se trupe bez te prethodne aklimatizacije direktno i brzo prebacivale vazdušnim putem na velike visine? Treba kao sigurno očekivati da bi ljudstvo u takvim slučajevima doživljavalo teške fizičke i emocionalne stresove i da bi na terenu bilo potpuno dezorijentisano, što bi sve moglo izazvati veoma teške posledice.

Pošto nijedna planina nije slična drugoj, trupe se neophodno moraju obučavati na različitom planinskom zemljištu i u različitim kli-

matskim uslovima. Visoke planine se od srednjih razlikuju ne samo po tome što su mnogo ispresecanije i izlomljenije, već i što su im relativne visinske razlike u gotovo svim lokalitetima mnogo veće. Relativne visinske razlike između vojnih logora u podnožju i obližnjih planinskih vrhova iznose obično 600 do 700 m. Zbog veoma ispresecanog reljefa visokih planina, postoje značajne razlike u temperaturi njihovih sunčanih strana i onih u senci, strana okrenutih vetru i onih zaklonjenih, kao i suvih strana u odnosu na vlažne.

Klimatske i topografske razlike imaju odraza i u različitim hidrološkim i pedološkim karakteristikama, kao i na vegetaciju, faunu i ljudska naselja. Svaki od ovih, taktički značajnih, aspekata zemljišta menja se od jedne visinske zone do druge, tako da se za ogromno visoke planine, kao što su, na primer, Himalaji, može reći da imaju pet do šest različitih visinskih zona.

Problem prolaznosti (prohodnosti) preko tako različitog zemljišta ne može se rešiti oslanjanjem samo na jednu vrstu specijalnih vozila, kao što je, na primer, rešeno usvajanjem jednog tipa vučnog, guseničnog vozila za savlađivanje prilično jednoličnih, zaleđenih predela na Grenlandu i Antarktiku. Za kretanje i transportovanje ljudstva i materijala po planinskom zemljištu, van podešenih puteva, potrebno je u visokim planinama imati poseban tip vozila za gotovo svaku vrstu zemljišta i svaku visinsku zonu. Ovo je potrebno stoga što se u svakoj visinskoj zoni moraju savlađivati različite vrste prepreka, na primer: padine sa nestabilnim snegom (lavine), pukotine i provalije u ledu i na glečerima, gole i glatke stene, blato i tresetišta, guste šume i duboko usečeni potoci i reke, sa njihovim brzim i obilnim vodenim tokovima.

Život, kretanje i borbena dejstva trupa u visokim planinskim regionima zahtevaju da ljudstvo raspolaže specijalnom opremom, kao što su: topla odeća, specijalne planinske cipele (ovde spadaju i plezaljke), rančevi i samari za nošenje opreme, konopi, smučke, dereze, cepini i dr. Jedino opremljeno specijalnom planinskom opremom, i obučeno u njejoj upotrebi, ljudstvo može da računa na uspešno kretanje i borbena dejstva u visokim planinama.

Međutim, i pored ove specijalne planinske opreme i uvođenja helikoptera i aviona za prebacivanje trupa, još uvek treba računati da će savlađivanje pojedinih teških klisura i tesnaca predstavljati ozbiljan problem prilikom kretanja trupa u visokim planinama. Biće situacija u kojima će se kolone vojnika veoma sporo kretati, zbog toga što je za savlađivanje nekog teškog prelaza ili tesnaca svakom vojniku potrebno i po nekoliko minuta, pa čak i desetina minuta. Zbog toga treba često izviđati sporedne i obilazne puteve i staze. Ako njih nema, onda kretanje može biti veoma usporeno, a takva teška mesta mogu biti još i veoma izložena protivničkoj vatri, odnosno njegovim napadima.

Savlađivanje teških klisura, prelaza i tesnaca može se danas znatno olakšati prebacivanjem trupa helikopterima i avionima, ukoliko, razumljivo, taktička situacija ne zahteva da se ta mesta izričito savlađuju kopnenim putem. Boljim uvežbavanjem trupa i letačkog osoblja u letenje i prebacivanju trupa i materijala na ovakvom zemljištu svakako će se mnogo učiniti da visoke planine ne budu više takva prepreka kao što su ranije bile.